

Agnieszka Wałęga

Sprawozdanie z konferencji naukowej nt.: Powiązania rodzinne wśród twórców polskiej teorii i praktyki edukacyjnej

---

Kultura i Edukacja nr 3, 129-131

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

kolejne pokolenia młodych ludzi. Autorka przypomina, że Sowińska traktuje swoją pracę artystyczną w Studium jako ekspresję własnej osobowości, zgodnie ze stwierdzeniem Luisa Jouveta: „Reżyseria jest wyzwaniem. Jakże mogłoby być inaczej. To przecież siebie samych zawsze poszukujemy” (s. 111). Kolejnym istotnym – pewnie najważniejszym – elementem każdego teatru jest aktor. Autorka twierdzi, że w toruńskiej „Scenie Młodych” mamy do czynienia z połączeniem aktorskiej gry amatorskiej z aktorstwem synkretycznym i aktorstwem osobowości, a także – improwizacji i dystansu. Kolejne podrozdziały omawianej książki prezentują sposoby używania przez młodzieżowy teatr toruński takich znaków teatralnych, jak przestrzeń sceny (bardzo różnych scen w tym przypadku) czy rekwizyt. Wreszcie ostatni rozdział książki poświęcony został widzom toruńskiego Studia P. Ma ono swoją stałą publiczność, która rozrasta się w miarę upływu lat. Uczestnicy zespołu sprzed lat stają się potem najwierniejszą publicznością. Zatem widzami Studia P są nie tylko młodzi ludzie. W niektórych przedstawieniach tego teatru widzowie współuczestniczą w kreacji świata przedstawionego, zaś generalnie: widzowie przez swoje oczekiwania współtworzą ten teatr, bowiem między sceną a widownią istnieje w tym przypadku stałe porozumienie. Wreszcie następuje obszerny rozdział podejmujący sprawę wychowawczej roli teatru Studio P. Oczywiście chodzi tu przede wszystkim o wychowanie estetyczne, ale przecież nie tylko, bowiem Lucyna Sowińska zdołała w swej pracy połączyć wychowanie dla teatru z wychowaniem przez teatr. W pewnym stopniu chodzi tu o ukształtowanie aktora amatora – może w przyszłości zawodowca – ale przede wszystkim chodzi o ukształtowanie pełnego człowieka. Rozdział ten opracowany został przede wszystkim na podstawie wypowiedzi byłych członków zespołu, którzy przyznają, że naprawdę bardzo wiele zawdzięczają Studiu P oraz Lucynie Sowińskiej.

Resztę książki wypełnia obszerna dokumentacja działalności Studia P – *Spektakle i ich twórcy* – a więc szczegółowy wykaz spektakli, z podaniem nazwisk wszystkich twórców, w tym autora dzieła, reżysera, scenografa, muzyka, autora scenariusza, oraz wszystkich aktorów. Od 1972 do 2003 r. wystawiono w sumie 35 spektakli. Dalej idzie wykaz ważniejszych wyjazdów krajowych i zagranicznych, festiwali i otrzymanych nagród, wykaz miejscowości, w których występowało Studio P, no i oczywiście bibliografia. Książkę uzupełniają wypowiedzi byłych aktorów Studia P, wśród których jest spora grupa osób dzisiaj zajmujących się profesjonalnie teatrem. Do tego dołączone zostały liczne zdjęcia z pracy zespołu – tak czarno-białe, jak i kolorowe. Całość książki oparta została na fundamencie współczesnej wiedzy teatrologicznej, o czym świadczą licznie przywoływane prace z tego zakresu. Także materiały dotyczące samego Studia P – tak drukowane, jak i elektroniczne – są obfite. W sumie książka stanowi wyczerpującą monografię popularnonaukową trzydziestoletniej działalności Studia P w Toruniu i to obu stron tej działalności – i artystycznej i wychowawczej – co podkreślił w swej recenzji wydawniczej prof. Janusz Skuczyński. Warto podkreślić i to, że autorka, pracując jako polonistka w zespole szkół w Kijewie Królewskim, prowadzi także amatorski teatr młodzieżowy: „Dziupla”, znany już w regionie.

Stefan Melkowski

Sprawozdanie z konferencji naukowej nt.: *Powiązania rodzinne wśród twórców polskiej teorii i praktyki edukacyjnej.*

W dniach 28–30 listopada 2004 roku odbyła się w Gnieźnie konferencja naukowa na temat *Powiązania rodzinne wśród twórców polskiej teorii i praktyki edukacyjnej.* Jej organizatorami były:

Zakład Historii Wychowania Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Zakład Historii Edukacji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Collegium Europeum Gnesnense oraz Łużycka Wyższa Szkoła Humanistyczna.

Uczestnicy konferencji reprezentowali łącznie 18 ośrodków akademickich, w tym 11 uniwersytetów. Referenci przybyli z uczelni, takich jak: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet w Lüneburgu, Akademia Bydgoska, Akademia Rolnicza w Poznaniu, Akademia Medyczna w Poznaniu, Akademia Pedagogiczna w Krakowie, Wyższa Szkoła Humanistyczna w Słupsku, Łużycka Wyższa Szkoła Humanistyczna, Collegium Europaeum Gnesnense. Należy podkreślić, że w konferencji aktywny udział wzięli młodzi badacze historii wychowania.

Problematyka konferencji dotyczyła szeroko ujmowanego znaczenia rodziny w powstawaniu koncepcji, ideałów i ideologii wychowawczych, takich jak: wychowanie patriotyczne, obywatelskie, społeczno-moralne czy religijne oraz roli jaką uwarunkowania rodzinne odegrały w życiu i działalności twórców i przedstawicieli różnorodnych subdyscyplin pedagogicznych. Uczestnicy konferencji poświęcili swoje referaty reprezentantom pedagogiki opiekuńczej, wczesnoszkolnej i szkolnej, pedagogiki społecznej, a także psychologii. Główny cel obrad stanowiło ukazanie rodziny i udzielanego przez nią wsparcia w kontekście szeroko rozumianej działalności edukacyjnej, w tym również pracy naukowej na tym polu. Warto zaznaczyć, że zakres chronologiczny tematyki podjętej w wygłoszonych referatach był niezwykle szeroki i obejmował okres od XIV do XX wieku.

Autorzy zaprezentowanych w trakcie obrad referatów przyjęli różnorodne kierunki poszukiwań i metody badań. Opierając się na metodach jakościowych i ilościowych, przedstawiali dzieje rodzin i rodów zasłużonych dla rozwoju edukacji i kultury polskiej.

W ciągu trzech dni wygłoszono łącznie 27 referatów. Część z nich przedstawiono podczas obrad plenarnych, część natomiast zaprezentowano w dwóch sekcjach, którym przewodniczyli: prof. Danuta Koźmian, prof. Tadeusz Jałmużna, prof. Agnieszka Stopińska-Pajak. Obrady plenarne zainauguował referat wprowadzający w problematykę konferencji prof. Władysławy Szulakiewicz dotyczący biografistyki i jej miejsca w historii edukacji. W wystąpieniu tym poruszone zostały zagadnienia: źródeł w badaniach biograficznych, kierunków badań prezentowanych w polskim piśmiennictwie oraz wartości poznawczej biografistyki edukacyjnej. Następnie referaty poświęcone powiązaniom i wpływom rodzinnym wygłosili: prof. Danuta Koźmian, która wygłosiła referat zatytułowany *Rodzina i jej wpływ na poglądy i działalność Heleny Witkowskiej (1870–1938) oraz Janusza Jędrzejewicza (1885–1951)*, prof. Tadeusz Jałmużna, który podjął temat *Dom rodzinny i jego oddziaływanie na zainteresowania i działalność pedagogiczną Stanisława Mariana Dobrowolskiego* oraz prof. Eleonora Sapia-Drewniak, która omówiła rolę babci w kształtowaniu się postawy życiowej Stefani Mazurek, organizatorki edukacji dzieci i dorosłych na Śląsku.

O znaczeniu działalności rodzin i rodów mówili: prof. Agnieszka Stopińska-Pajak – referat o wkładzie rodziny Moszczeńskich w rozwój polskiej edukacji oraz dr Iwona Michalska i prof. Grzegorz Michalski – *Działalność rodziny Arztów na rzecz edukacji*. Przy analizowaniu powiązań rodzinnych wiele uwagi poświęcono współpracy par małżeńskich. Dr Edyta Głowacka-Sobiech przedstawiła referat zatytułowany *„Kamykowe*

małżeństwo” – *Rzecz o Janinie i Aleksandrze Kamińskich*, a prof. Wiesław Jamrozek omówił działalność twórców Uniwersytetu Ludowego w Szybach Ignacego i Zofii Solarzów.

Temu zagadnieniu poświęcono także cztery referaty w ramach obrad poszczególnych sekcji. Dr Krzysztof Ratajczak podjął temat *Jadwiga i Jagiełło a odnowienie Uniwersytetu Krakowskiego*, dr Małgorzata Posłuszna zaprezentowała wkład Teodory i Wacława Męczkowskich w rozwój polskiej pedagogiki, mgr Sylwia Hubicka wygłosiła referat zatytułowany *Rzeczpospolita Lutycka – marzenie Olgi i Andrzeja Małkowskich*, a mgr Joanna Kowalska omówiła działalność Ludwika Posadzy i jego żony.

Również w obradach obydwu sekcji poruszono znaczenie działalności znanych i zasłużonych rodzin i rodów Potockich (*Działalność oświatowa przedstawicieli rodu Potockich* – dr Katarzyna Kabacińska), Ledóchowskich (*Idealy wychowawcze w rodzinie Ledóchowskich* – ks. dr Edward Wiczorek) oraz Krzywickich (*Społeczno-edukacyjna aktywność rodziny Krzywickich* – mgr Kamila Łozowska). O powiązaniach i uwarunkowaniach rodzinnych mówili także pozostali uczestnicy obrad – dr Joanna Dąbrowska zaprezentowała referat zatytułowany *W kręgu Hoffmanowej*, dr Katarzyna Buczek omówiła lwowsko-krakowskie korzenie Jana Hulewicza, a mgr Tomasz Jałmużna podjął zagadnienie niepublicznych średnich szkół ogólnokształcących prowadzonych przez rodziny na terenie Łodzi.

Podczas obrad uwzględniono także temat pedagogicznej działalności rodzeństwa Śniadeckich (*Ekologiczne przesłanki w twórczości naukowej Jana i Jędrzeja Śniadeckich* – dr Edyta Wolter), Baranowskich (*Współpraca Mieczysława i Adama Baranowskich z czasopiśmie Szkoła* – mgr Dagna Łęcka), Sokolnickich (*Społeczno-edukacyjna działalność siostr Sokolnickich* – dr Justyna Gulczyńska) oraz Szumanów (*Środowisko rodzinne a dzia-*

łałość pedagogiczna Wandy, Stefana i Henryka Szumanów – mgr Agnieszka Wałęga).

Obrady w sekcjach zakończyła dyskusja, w której uczestnicy sesji podkreślili znaczenie badań biograficznych w historii edukacji.

Podsumowaniem spotkania naukowego były trzy referaty zaprezentowane ostatniego dnia obrad, które łączyło szerokie ujęcie problematyki konferencji. I tak dr Marzena Pękowska podjęła temat powiązań rodzinnych wśród nauczycieli lwowskich szkół dla głuchoniemych i niewidomych na przestrzeni lat 1830–1939, dr Ewa Kulak na przykładzie nauczycieli gimnazjów w Kielcach i Radomiu analizowała życie rodzinne nauczycieli męskich szkół średnich w Królestwie Polskim w latach 1862–1872. Obrady zakończył referat dr. Jana Rysia i dr. Ryszarda Ślęczki zatytułowany *Studenci z rodzin nauczycielskich w Akademii Pedagogicznej w Krakowie w latach 1999–2004*.

Konferencja ukazała, jak różnorodne i złożone zagadnienia obejmuje problematyka badań dotyczących powiązań rodzinnych wśród twórców polskiej teorii i praktyki edukacyjnej. Uczestnicy obrad podkreślili również doniosłą rolę, jaką w badaniach historyczno-oświatowych pełnią poświęcone temu tematowi publikacje, zwłaszcza dla praktyki edukacyjnej.

W imieniu organizatorów podsumowania obrad dokonała prof. Władysława Szulakiewicz, poprzedziły go sprawozdania przewodniczących poszczególnych sekcji. Organizatorzy zapowiedzieli druk materiałów pokonferencyjnych.

Agnieszka Wałęga